

אוצרות מהרצ"א

אבות

הלכו בתמימות

האבות עבדו את הבורא יתברך בתכלית האהבה, ומדרך העבד הנאמן האוהב את אדונו ועבודתו מקיים את ציווי אדונו כל אשר יצונו מבלי התבונן בטעם הציווי ועושה מאמרו כל אשר יצונו בדיבור ובמעשה אפילו לא יבין בחכמתו ומחשבתו טעם הציווי ימסר חכמתו ומחשבתו לאדונו שבודאי הוא יודע הטוב והמובחר, והנה מצינו באברהם הש"י אמר לו כי ביצחק יקרא לך זרע, ואחר כך צוהו להעלותו לעולה, ואם כן איך יתקיים המאמר כי ביצחק, רק אברהם אבינו מגודל אהבתו לבוראו ית"ש לא שאל ולא התחכם בשכלו האיך יתקיימו ב' המאמרים האלה אבל היה עושה כאשר צוה הבורא ית' מבלי התחכם ומסר מחשבתו לבוראו ית' שהוא היודע האיך יתקיים הענין וכי המצוה הזאת היא לטובתו. ביצחק אמר לו הש"י כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות וכו', והפלשתים גרשוהו וסתמו בארותיו ולא הרחר ולא שאל להבורא ית' הרי הבטחתי על כל הארצות. וביעקב ידוע גודל צער אחר כל הבטחות שהבטיחו הש"י. הרי זה היה מעלת האבות שעשו כאשר צוה הש"י

בדיבור ובמעשה מבלי התבוננות במחשבתם האיך יקוים מאמרו ית', רק בטחו בו שבודאי הוא אמר ויעשה והוא יודע הטוב והמובחר, והנה זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל כשלחן הערוך^(א), דהנה לא נכתב טעם למצות לבל יתחכם האדם בטעם כענין שאירע למלך החכם^(ב), רק זה תכלית האדם לעשות כאשר צוהו הש"י ולמסור מחשבתו וחכמתו אליו אפילו אם אינו מבין, ואפילו משפטי התורה השכליות דטעמים ידוע על פי הנימוס גם כן כגון ניאוף וגזל וגניבה אין רשאי לקיימם מטעם הנימוס רק מטעם התורה היינו שכן צוהו הבורא, כי התורה הוא שכל אלקי והנפש הקדושה לא יגיע לה [תועלת] מחקירות הפלסופיות רק מהתבוננות התורה ומצותיה.

(אגד"כ דברים, עה"פ ה' אלוקי אבותיכם)

השיגו התורה ע"י חכמתם

האבות קיימו כל התורה עד שלא ניתנה [יומא כח:] דהתבוננו בחכמתם ודעתם בשורש עץ החיים והבינו שמחוייבים לעשות בעולם הזה מצות מעשיות נגד כל מאור ממאורות העליונים^(ג), וא"כ השתמשו הם מקודם בחכמתם ואחר כך במעשיהם, ואנחנו

ביאור הצבי והצדק

איצטגנין גדול היה ומתחילה היתה סברתו משובשת וסבור כמו ההמון, וע"כ עבד לשמש ולצבא השמים, עד שראה הקב"ה כוונתו הטובה לחפש אחר האמת, ופקח את שכלו והשיג כל הדברים הנסתרים, ועל כן קיים כל התורה כלה, כאשר הבחין בפנימיות המאורות, וביארנו שם בהערה פירושו שצדיקי הדור זכי הראות זוכים להשיג ע"י אור החמה והלבנה פנימיות וסודות התורה.

(א) כך פירש"י בריש פ' משפטים, אשר תשים לפניהם וכו' כשולחן הערוך.

(ב) עי' סנהדרין כא: גבי שלמה המלך ע"ה שאמר אני ארבה ולא אסור וכו'.

(ג) עי' בספר מנחם ציון לרבינו רמ"מ מרימנוב בסעודת שחרית לשבת הגדול פירוש מ"ש (ב"ב טז:) מרגלית טובה היתה תלוייה בצוארו של אברהם אבינו שכל וכו' וכשמת תלאה בגלגל חמה, כי אברהם אבינו

בניהם לנו ניתנה התורה במורשה ומחוייבים אנחנו לעשות המצות כאשר נצטוונו ועל ידי מעשינו יאירו המאורות העליונים וישפע לנו שכליות ועריבות נעימות בטעמי המצות וביראה ואהבה כדת מה לעשות, ואנחנו בני אבותינו מיום נתינת התורה אין לנו שום עסק אחר רק מחוייבים אנחנו מתחילה לעשות כל המצות כאשר נצטוונו ולשם בוראינו ית"ש והוא ית' בודאי יאיר עינינו להבין בחכמתו מתיקות טעמיהם כל אחד לפי שורש נשמתו, מה שאין כן האבות שלא ניתן להם התורה היה בהיפך וכנ"ל.

(אגד"כ דברים, עה"פ ה' אלוקי אבותיכם)

מהאבות למדנו להשתמש במדות רק ע"פ התורה

מן ההכרח להשתמש עם כל המדות רק שיהא השימוש באופן הנאות על פי התורה ברב או במעט, כגון לכעוס על עוברי רצונו והכל במשקל, וכגון ויגבה לבו בדרכי יי' [דה"ב יז ו'], וניתן השכל במרומים רבים^(ד) הוא הדעת הניתן באדם לשפוט בדעתו ובצדק באיזה מן המדה ישתמש בכל זמן ועידן על פי התורה ברב או במעט ומאיזה מהן יתרחק בזמן,

הדברים הללו רחבים מני ים וזה כל האדם, על כן מעשי אבות קדמו לנו בתורה בסיפורי התורה קודם להמצות לביאור המצוה, כי המשכיל יתבונן במעשיהם ילמוד דעת המדות, הבן הדבר כי להם משפט הבכורה.

(בנ"י ניסן ד, ו, ע"ד הרמז)

אבות ובנים

מצות כיבוד אב ואם

כתב האר"י ז"ל בטעם כיבוד אב ואם, דאם נשמת הבן היא עלולה משורש האב והאם הנה בודאי הטעם הוא דבר פשוט, כי אין לעלול מציאות שפע בזולת העילה, אלא אפילו אם נשמת הבן גדולה מנשמת האב ואם ואינה עלולה מהם בשורשם, אעפ"כ יחוייב במצות כיבוד מצד הלבוש שנותנין האב ואם לנשמה, ואפילו [השפע] הניתן מן השמים הכל על ידי אותו הלבוש, ולזמן התחיה כאשר יוחזרו כל הדברים למקורם ולשורשם אין להבין שייכות עם נשמת האב ואם זולת אותן שהם בעצמם עלולים בשורש מנשמת האב ואם, עיין בלקו"ת פרשת וירא^(ה).

(אגד"כ תולדות, עה"פ ועתה בני)

ביאור הצבי והצדק

לפעמים נשמת אדם גבוה לאין קץ וכא להיות בנו של אדם נבזה ושפל בקצה המדרגות ואיך יהיה חייב בכבודו, אך הענין מובן עם מ"ש כי אין לך אדם שאין לו נשמה מלובשת נפש דעצמות אביו ואמו, וכל המצות שהוא עושה הוא הכל ע"י אותו הלבוש שירש מאביו ואמו, ולבוש זה מסייעו לעשות מצות כשהוא אינו יודע לעשות שהוא קטן ובפרט כשהוא מגולגל כי עונותיו אינן מניחין לו לעשות מצוה וצריך סעד לתמוכו מזה הלבוש, וכן אם היא נשמה חדשה ולא הורגלה להיות בעה"ז באופן כי המסייע אינו רק זה הלבוש, ואפילו השפע שנותנין לו מן השמים הוא ע"י הלבוש הזה, וזהו ענין שותפות האדם ואשתו בבניהם וכו', ואמנם כ"ז אינו רק עד תחית המתים כי אח"כ

(ד) לשון הכתוב (קהלת י ו) נָתַן הַסֶּכֶל בְּמַרְוִמִּים רַבִּים וְעֲשִׂירִים בְּשָׁפֶל יֵשֶׁבוּ.

(ה) ז"ל שם ד"ה ונחזור לענין, כי זהו מצות כיבוד אב ואם, כי ראוי לדעת כי הלא אם כל הנשמות היו באין כסדר והיו הבנים בני אב ואם למעלה ג"כ בשורש נשמתן אז היה ראוי לכבדם כי מאחר שהבן משורש אחד עם אביו ואמו והוא ניתן למטה מהן א"כ בהכרח שהוא עלול מהן ואי אפשר שירד אליו איזה שפע אם לא שיעבור דרך אביו ואמו וכו' א"כ הדין נותן שהוא חייב בכבודם והם אינן חייבין בכבודו אע"פ שהם משורש אחד, אמנם זה יהיה כשהאבות והבנים הם משורש אחד, אבל אמנם מצינו רוב העולם מגולגלים ואין להם יחוס וקורבה כלל ועיקר עם אביהם ואדרבא

בזמן שהאב והאם עם הבנים אין שולט עין הרע

בספר הקנה⁽¹⁾, בזמן שהאב והאם עם הבנים אין עין הרע שולט בהם. הנה הגם שהוא דיבר בגבהי מרומים, נלמוד דעת גם בעולם הזה. ונלמד לדעתי דעת זה מאבינו הראשון ישראל סבא וישא את עיניו וירא והנה עשו בא ועמו ארבע מאות איש [בראשית לג א] (מנין ר"ע עי"ן, שרצה להכניס עין רע ח"ו בזרע יעקב), ויחץ את הילדים על לאה ועל רחל ועל שתי השפחות וכו' והוא עבר לפנייהם ואם כן היו כל הילדים עם אביהם ואמותם ולא היה שולט בהם עין הרע.

(אגד"כ בלק, ד"ה בספר הקנה)

דעת האדם מועיל לבנו ולבן בנו

שמעתי בשם איש קדוש אחד מדבר, שהדעת הנשפע לאיזה איש בתורה ועבודה יועיל לבניו ולבני בניו, שדעת האב נמשך עד בן בנו, והדברים עתיקים, על כן נאמר לא ימושו מפיו ומפי זרעך ומפי זרע זרעך, ותתבונן מתענית רב יוסף⁽²⁾.

(אגד"כ ואתחנן, עה"פ והודעתם לבניך)

האדם צריך לשוב בתשובה גם על עון אביו ובניו

השב בתשובה עילאה יוכל לתקן גם את אביו וגם את בניו, וגם השב צריך

לשוב על עונות אביו, והתודו את עונם ואת עון אבותם [ויקרא כו מ] (על כן אנחנו אומרים אבל אנחנו ואבותינו חטאנו, וקבלתי ממרן מהרמ"מ זצוק"ל דאפשר גרם אל האב לחטוא בהיותו אתו עמו בכח במוחו, וראיה לדבריו שנתפגמו כל הדורות בחטא אבינו הראשון אדם קדמאה). וכן צריך השב לשוב ולהתוודות על שגרם חטא לבניו, כי בהוליד את הבן שלא לשם שמים רק למלאות תאוותו, הנה הלבוש הוא מהאב המוליד והוא מסייעו לדבר עבירה ח"ו, וזהו ומאשר לאבינו ומאשר לבניו.

(אגד"כ תצוה, עה"פ ומאשר לבניו)

הבנים צריכים להתוודות על שגרמו חטאי האבות

שמעתי מכבוד מרן מהרמ"מ זצוק"ל והתודו את עונם ואת עון אבותם [ויקרא כו מ], וכן הוא גם כן נוסח וידוי שלנו אבל אנחנו ואבותנו חטאנו דצריכין אנחנו להתוודות גם עון אבותינו דכיון שאנחנו רואים את עצמנו בחטא הנה על כרחך גם כשהיינו בכח התולדה אצל אבותינו היינו גורמים להם לחטוא בצד מה, על כן אנחנו מתודים גם עון האבות⁽³⁾.

(מג"ת ח"א, טז:)

כל זמן שבניו חיים עדיין נקרא 'אב'

הצדיק ההווה בעולם הנה זכותו עומדת לבנו ולבן בנו עד אלפים דורות,

ביאור הצבי והצדק

זרעך אמר מכאן ואילך לא צריכנא תורה מחזרת על אכסניא שלה. (ח) רבינו הביא פירוש זה באגרא דכלה פ' בחוקותי ד"ה והנשארים בכס ביתר ביאור, הנה שמעתי מכבוד אדמו"ר הרב הק' מהרמ"מ זצוק"ל והתודו את עונם ואת עון אבותם, דמן הצורך הוא להתוודות עון אבותינו כמו שאנו אומרים אבל אנחנו ואבותינו חטאנו, כיון שאנחנו חוטאים בפועל, אם כן כשהיינו בכח האבות

נוטל כל אחד את שלו וכל דבר חוזר לשורשו ואין יחוס לבן עם אב ולא עם אחיו אא"כ הם משורש אחד. (ו) הוא בספר הפליאה בתחילתו דף א' ע"ב וזהו בן פורת יוסף בן פורת עלי עין וכו'. (ז) ב"מ פה. רב יוסף יתיב ארבעין תעניתא ואקריה לא ימושו מפיו יתיב ארבעים תעניתא אחריני ואקריה לא ימושו מפיו ומפי זרעך יתיב מאה תעניתא אחריני אתא ואקריה לא ימושו מפיו ומפי זרעך ומפי זרע

ממילא בכל דור ודור מתמעט הזכות כל מה שיתרחק הדור מן הצדיק הנפטר, והנה ביעקב אבינו לא נאמרה מיתה בתורה להורות שבכל דור ודור נקרא יעקב אבינו, דהלא תתבונן כשאדם נפטר וכו' ומניח בניו אחריו לברכה הלא מזכירין אותו בכל פעם בשם אבינו, וכשמגיע זמן הבנים להאסף לגן עדן הנה אז נפטר שם אבינו מן הזקן כי אין בעולם מי שיכנה להזקן בשם אב רק בהזכיר שמו יכנוהו זקנינו, וכן בדור אחר דור, והנה מה שלא נאמרה מיתה בתורה אצל יעקב להורות בא, יעקב אבינו רצ"ל כינוי אבינו לא מת אצל יעקב ויכולין אנחנו לכנותו בשם אבינו בכל דור ודור ולא נתמעט זכותו באריכות הדורות והשתלשלותם בדור אחר דור רק תמיד זכותו עומדת לנו בשלימות כמו בדור הראשון של הצדיק.

(בנ"י השבתות ט, ד)

ממון שאינו כשר משחית את הבנים

אמר כבוד אדם"ו הרב הקדוש מה"ר מנחם מענדל על מה שהוא מן התימא, שאנחנו רואין כמה פעמים הילדים בקטנותם הולכים לבית רבם ומתמידים בלמוד תורתם, ומתפללים בכוונה, ועונים איש"ר, ואמן, ומיישרים אורחותם, ואח"כ כשמתגדלים מתהפכים ח"ו במדות גרועות ומבטלים התורה והתפלה וכיוצא, ומאין יתהווה זה, הרי התורה שלמדו בקטנותם והוא הבל שאין בו חטא [שבת קיט:], היה

מהראוי שתעמוד למשען להם ויסיפו אומץ בנפשותם כי מצוה גוררת מצוה, ואמר הוא ז"ל שהוא על שאבותם האכילו אותם ממון גזל, שסיגלו ע"י משא ומתן שאינו באמונה ונתפטמו באיסורים ושב להם לבשר מבשרם ועי"ז נולדים להם תאות ומדות גרועות, והביא לראיה מזפק העוף על שנהנה מן הגזל לא נתקרב לגבי המזבח כי לא לרצון יהיה, והגם שהעוף לא נצטוה הנה הש"י שונא החמס עכ"ד^(ט).

(אגרא דפרקא, קכו)

אביי ורבא

הם עיקר תורה שבע"פ

פלפול הש"ס נקרא בשם הויות דאביי ורבא כי הם עיקר תורה שבעל פה שבש"ס, יעויין שורש נשמתם בכתבי האר"י ז"ל [שער הגלגולים הקדמה ל"ח], ונ"ל הקטן כי על כן הלכה רווחת בישראל מאביי ורבא ואילך הלכה כבתראי, ועדיין צריכין אנו למודעי.

(אגד"כ ביאורי מדרש רבה)

אברהם

כיצד קיים כל התורה

בהכחיש סברת האפקורסים השואלים האיך יהיה אפשר לקנות שלימות הנפשי על ידי מעשה מצות הגשמיים, והנה באמת דרכי החכמה

❦ ביאור הצבי והצדק ❦

כיון שאנחנו גרמנו זה לאבותינו שהיינו אז בכח מוחם, גרמנו להם לחטוא במעשיהם בפועל, עד כאן דברי מרן זצוק"ל, וכן הזכירו בקיצור שם בפ' תצוה ד"ה ומאשר לבניו וכו'.

(ט) ויק"ר ג', אמר הקב"ה הואיל והזפק הזה מלא גזלות וחמסין אל יקרב לגבי המזבח לכך נאמר והסיר את מראתו, והובא בפירש"י ז"ל פ' ויקרא.

היינו גורמים להם לחטוא, שהיה אז אצלם בכח מוחם הנפש החוטאת שלנו. (ובזה יונח מה שאדם הראשון חטא, ושתו כל הדורות הכוס, כי היו אתו עמו בכחו. ובה יונח גם כן מה שאברהם ויצחק לא נקרא בתאר ת"ם, כי היה עדיין בכוחו ישמעאל ועשו, מה שאין כן יעקב איש תם, כי לא היה בכחו פסולת רק מטה שלימה), על כן מוכרחים אנו להתוודות עון אבותינו,

אחר כל הקירותיו האמין בה'
באמונה פשוטה

אומר ויחשבה לו צדקה, לו דייקא ביותר מן כל שאר בני אדם, כי שארי בני אדם המתנהגים באמונה מנערוותם, כן הוא דרכם להאמין מבלי שכל, וכמו"ש פתי יאמין לכל דבר [משלי יד טו], משא"כ אברהם הנה לא היה לו שום רב ומורה רק חקר בחכמתו ושכלו עד שעמד בשכלו על האמיתיות מציאות הש"י וגדולתו ואחדותו, ושבוכה היא לנבראים לעובדו, הנה לאיש כזה המורגל לחקור הכל בחכמה, הנה לצדקה תחשב אם יאמין בדבר המנגד לשכל וחכמה ב' הפכיים וכו', בין והתבונן.

(בנ"י סיון ה, יט)

מאכליו היו רוחניים

תא חזי כל מה דאכיל אברהם בטהרה איהו קא אכיל, ובגין כך אקריב קמייהו ואכלי. עיין במסכת סוטה^(י) דעל ידי הטהרה יש טעם וריח טוב לפירות, והנה טעם וריח הוא רוחני, וכל מה שמוסיפים בטהרה נוסף רוחניות במאכלים, על כן כיון שאברהם אבינו עסק בטהרות היו מאכליו כעין רוחניות עד שיכלו גם מלאכים רוחניים לאכול ממאכליו^(א).

(הגהות מהרצ"א זח"א, קב.)

האמיתיות נעלם מהאנשים האלה המתחכמים בדעתם, כי המצות כולן נרמזים לדברים נעלמים בגבהי מרומים בשיעור קומה של יוצר בראשית, על כן קיים אברהם אבינו כל התורה כולה, כי הסתכל בשיעור קומה והבין בחכמתו, נגד האור הזה צריך בעולם העשיה מצוה זאת להתדבק באור הנערב הזה, ונגד האור השני צריך מצוה אחרת בעולם העשיה להתדבק בו, ובענין זה הבין כל המצות, והנה להיות אברהם אבינו יפה כוחו במושכלות קיים כל התורה בשכלו, והיה מתדבק ע"י באורות המושכלות ובשיעור קומה של יוצר בראשית, והנה ברוב חסדו ית' בחר בזרעו אחריו והודיעם דרכי מצותיו ומסר להם כל אשר השיג אברהם בשכלו שיהיו שוין בהם כקטן כגדול, שאף האנשים אשר לא יבינו במושכלות האין ומה יתדבקו בו ית', יראו בתורה המצות הללו הכתובות על ספר, ויעשו הדברים לשם פעלן ויתדבקו על ידם בו ית', כי הן הן תרי"ג מצות לנפש המשכלת אין לדבק בו ית', הגם שדרכיהן שגבה מאתנו, נאמן עלינו המצוה לנו ומייעץ אותנו לטוב לנו כל הימים, ולא איכפת ליה לקוב"ה לשוחט מן העורף וכו', כי אם צדקת מה תפעל לו, רק הם עצות לנפשותינו לצרף ולחבר אל אורות הנעלמות לרוחניים עליונים הקיימים לעד ברצונו ית'.

(אגד"כ ביאורי מדרש רבה, לך לך פמ"ד)

ביאור הצבי והצדק

^(א) כן כתבו בספה"ק והוא על יסוד דברי הרמב"ן בפ' בשלח (ט"ז ו') והמן הוא מתולדת האור העליון שנתגשם ברצון בוראו יתברך ונמצא שאנשי המן ומלאכי השרת נזונים מדבר אחד ע"כ, ואצל אברהם היה להיפך שהמאכל הגשמי חזר ונתקן להיות רוחני באור עליון.

^(י) מ"ח ע"א, ר' שמעון בן אלעזר אומר הטהרה נטלה את (הטעם ואת) הריח, ושם מ"ט ע"א רב הונא אשכח תומרתא דחינוניתא שקלה כרכה בסודריה אתא רבה בריה א"ל מורחנא ריחא דחינוניתא א"ל בני טהרה יש בכך.

נצטווה על המילה אחר לידת ישמעאל כדי להוציא הזוהמא

הקדמת חז"ל חכמי האמת דהאבות היו מתקנים חטא אדם הראשון אשר המשיך הזוהמא על ידי חטאו^(ב), ובחטאו היה כלול עבודה זרה גילוי עריות שפיכות דמים, והנה אברהם אבינו התחלת התיקון תיקן עבודה זרה במה שמסר נפשו לכבשן האש עבור שכפר בעבודה זרה, על ידי זה תיקן הנפש של אדם הראשון שפגם בעבודה זרה וניתקן נפשו, רק שהוצרך לצאת ממנו הזוהמא ולהפרידה בכדי שיצא יצחק נקי, על כן המתין לו הקב"ה במצות מילה, בכדי שיצא הזוהמא בעודו ערל, כי טבע הערלה מושך הזוהמא, ועל כן הוכרח ליקח דוקא שפחה, כי כל מין מושך בטבע את מינו, ותמשיך לעצמה את כל הזוהמא אשר נדבקת באברהם, ובפרט שפחה מצרית שהמצרים הם חומריים וגשמיים ביותר ערות הארץ נקראים כנודע ביותר בטבע מסוגלים להמשכת הזוהמא, אך אעפ"כ הוא דבר זר, וכל הדברים אשר אסר הש"י לישראל הם בטבע מולידים תכונה רעה בנפש, אך אם הוא הוראת שעה על ידי צדיק אחד בדור, אין כאן בית מיחוש^(ג), כי הצדיק בדביקותו בבורא ית' מסיר מהדבר

האסור את הדבר הרע המפסיד לנפש וממשיך עליו טהרה, על כן הוראות שעה הוא תמיד על ידי צדיק ונביא.

(אגד"כ לך לך טז, א)

אברהם ושרה הולידו בזיווגם נשמות בעולם העליון

כתבו המקובלים שהצדיקים בזיווגם הקדוש מולידים בכל פעם נשמות, הגם שאינו יוצא לפועל מאותו זיווג שתתלבש הנשמה בעולם הזה, אף על פי כן גורמים יחודים למעלה להוליד נשמות, ובאופן זה היו זיווגי אברהם ושרה כל ימי היותם עקרים.

(אגד"כ נח יא, ל)

אגדות חז"ל

להאמין בפשוטם

לשמע אזן שמעתי, סיפרו לי מגידי האמת ששמעו מפה קדוש כבוד אדמ"ו הרב הקדוש מה"ו יעקב יצחק זצוק"ל שאמר, הגם שאין מקרא יוצא מידי פשוטו [שבת סג.], זה דוקא במקרא אבל מאמרי אגדות חז"ל אי אפשר לפרש כפשוטו, והדין עמו, דהאיך אפשר

ביאור הצבי והצדק

(ג) הענין מבואר באריכות בדרשות הר"ן הדרוש האחד עשר ד"ה והנה יש כאן מקום עיון וכו', וז"ל בקיצור, הנה אם כן לפי זה הדרך הנמשך אחר כל מה שיניחו חכמי הדור, שאי אפשר שיהיו דבריהם על הפך האמת, ואי אפשר שימשך מהענין שהוא בנפשותינו דבר מגונה כלל, אבל אחרי שאנחנו לא נבחר בזה הדעת, אבל נאמין שכל מה שמנעתהו התורה ממנו מזיק אלינו ומוליד רועם רע בנפשותינו, ואע"פ שלא נדע סבתו וכו', ואני סובר עוד, שאי אפשר שימשך ממה שיכריעו הסנהדרין הפסד בנפש כלל, גם כי יאכילו דבר האיסור ושיאמרו בו שהוא מותר לפי שהתקון אשר ימשך בנפש מצד ההכרעה למצות החכמים מורי התורה, הוא הדבר היותר אהוב אצלו יתברך.

(ב) זוה"ק ח"ג קי"א ע"ב ובגין דא חובא דאדם עבר על ויצו יהו"ה אלהי"ם, ואוקמוה אין צו אלא עבודה זרה וכו' ארכיב ליה בטפת תרח וכו' הדר בתיובתא, ותבר צולמין דעבודה זרה ואמליך ליה לקב"ה ושכינתיה על עלמא וכו' בגין דקדיש שמיה יתברך ברבים, ועאל בנורא לאתוקדא גרמיה וכו', לבתר אתא יצחק ואתתקף ביה מחובא תנינא דאתמר ביה (בראשית ב טז) על האדם, דדא שפיכות דמים, ודא גרם נסיונא דיצחק בסכינא, ואתברר ביה וכו', לבתר אתא יעקב, וארכיב ליה בלבן וכו' לאפקא תרין טפין דזרק אדם באתר נוכראה ודא גלוי עריות וכו', ובתלת אלין הוה לאדם שנוי השם ושנוי מקום ושנוי מעשה, שנוי השם באברהם, ושנוי מקום ביצחק, ושנוי מעשה ביעקב.